19 ވަނަ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް
ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް
ރައްޔިތުންގެ މަޖި ލީހުގެ ކޮމިޓީ ޔައުމިއްޔ
ޕެޓިޝަން ކޮ މިޓީގެ 3 ވަނަ ބައްދަލުވުން
9 މ ރިޗް 2020
ބައްދަލުވުން ބޭއްވުނު ތަ ން: ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ އ އިމ ރ ތް (ކޮ މިޓީކުރ ކޮޓަރި)6
ފެށުނު ގަޑި: 15:30

}ރިޔާސަތުގައި އިންނެވީ ކޮމިޓީގެ މުޤައްރިރު؛ މުލަކު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ނަޞީރު{
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
.` ޕެޓިޝަން ކޮމިޓީގެ 3 ވަނަ ބައްދަލުވުމަށް ވަޑައިގެންނެވި އެންމެ ބޭފުޅުންނަށް މަރުޙަބާ ދަންނަވަން.
އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު މި ކޮމިޓީން، މި ކޮމިޓީއަށް ހުށަހެޅިފައި ހުރި ބައެއް ޕެޓިޝަންތަކާ ބެހޭގޮތުން ބައްދަލުކޮށްލާ
މެންބަރުންގެ ޚިޔާލު ހޯދާލުމަށް ޓަކައި މި ކޮމިޓީ މިއަދު ބޭއްވިގެން މި ދަނީ. އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ ފަދައިން
އަޅުގަނޑުމެން މި ކޮމިޓީން އެންމެ ފަހުން ބޭއްވުނު ބައްދަލުވުމުގައި ވާހަކަދައްކާފައި ވާނީ މި ކޮމިޓީއަށް ހުށަހެޅޭ
މައްސަލަތައް ނުވަތަ ޕެޓިޝަ ންތަކުގައި ... (އޯޑިއޯ އަޑު ކެނޑިފައި) އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ވެސް އެގޮތަށް އެހެން
ވިދާޅުވުމާއެއްކޮށް އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު އެގޮތަށް ޢަމަލުކުރަމުން މި ދަނީ. މިގޮތުން މިއަދު މި ޕެޓިޝަން ކޮމިޓީއަށް
ހުށަހެޅިފައި ހުރި ޕެޓިޝަންތަކުގެ ތެރޭގައި މި ހިމެނެނީ 6 ޕެޓިޝަނެއް. އޭގެތެރެއިން ފުރަތަމަ ޕެޓިޝަންގައި
މިއޮތް، ބ.ދަރަވަންދޫ އަތިރިމަތި އާދަޔާއި ޚިލާފަށް ގިރުމާ ބެހޭ މައްސާލައިގައި ސްޕޮންސަރ ކޮށްފައިވާ މެންބަރަކު
ނެތް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ޤަސްތުކުރަނީ ރައީސަށް ސިޓީއަކުން ދަންނަވަން މި ޕެޓިޝަން ސްޕޮންސަރ ކުރައްވާނެ
ފަރާތެއް ހޯދުމަށް. ދެން، ދެވަ ނަ ކަމަކަށް މިއޮތީ، ކުޑަކުދިން ރައްކާތެރިކުރުމާ ގުޅޭގޮތުން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް
ހުށަހަޅާފައިވާ ޕެޓިޝަން. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) މަޢާފްކުރައްވާ! އިނގޭތޯ. ބ.ދަރަވަންދޫ އަތިރިމަތި ސަރަޙައްދު
އާދަޔާއި ޚިލާފަށް ގިރާ މައްސަލައިގައި މިހާރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ސްޕޮންސަރއެއް ލިބިފައި ވަނީ. އެހެންވީމާ،
(އޯޑި އޯ އަޑު ކެނޑިފައި) ކުރަނީ. އަޅުގަނޑު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ފުރުޞަތު ހުޅުވާލަން. ޝުކުރިއްޔާ.
(ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އަޅުގަނޑު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ ސަމާލުކަމަށް ދަންނަވާލާނަން އިތުރު ވާހަކަތައް. ޚާއްސަކޮށް
މިހެން ހުރި ރާއްޖޭގެ ގިރާ، އާދަޔާއި ޚިލާފަށް ގިރާ ރަށްތައް ގިރަމުންދާ މައްސަލައި ގައި ރައީސް އޮފީހުގައި ވެއްޖެ
ކޮމިޓީއެއް ކަނޑައަޅާފައި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ. އެއީ ވަގުތުން ވަގުތަށް އެކްޝަން ނެގެން ހުރި ބައެއް ރަށްތަކުގައި
އެ މައްސަލަ ޙައްލުކުރުމަށް ޓަކައި އެ އިޚްތިޔާރު ލިބި ގެން ކޮމިޓީއެއް އޮންނަ ކަމަށް އަޅުގަނޑަށް މަޢުލޫމާތު ލިބިފައި
ވަނީ. އެހެންވީމާ، މި މައްސަލައިގައި، މައްސަލައިގެ ޚަ އްސާސް ކަމަށް ބަލާފައި، އަޅުގަނޑަށް ފެނޭ ހަމަ މި
ދަންނަވާހެން މި ޕެޓިޝަން ހުށަހެޅި ފަރާތުގެ ތެރެއިން ކޮންމެވެސް ވަރެއްގެ ، ސްޕޮންސަރ ކުރެއްވި ފަރާތް
ނަމަވެސް ނޫނިއްޔާމުން މި ޕެޓިޝަންގައި ސޮއިކުރެއްވި ފަރާތްތަކުގެ ތެރެއިން އިސްނަގައި ގެން މި ޕެޓިޝަންގައި
ސޮއިކުރާ ފަރާތް ވެސް ހާޒިރުކޮށް މިކަމުގެ... (އޯޑިއޯ އަޑު ކެނޑިފައި) (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) މި ދެންނެވިހެން އެއީ
އެ އާދަޔާޚިލާފަށް އެ ރަށް ގިރާކަމަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފާހަގަކުރެވޭނަމަ ރައީސް އޮފީހަށް ދަންނަވައިގެން އެ
ކޮމިޓީއާ މަޝްވަރާކުރަން. އެ ހެންވީމާ، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން މިއާ މެދު ވެސް ވިސްނާލުން އަޅުގަނޑު އެދެން.
ކެލާ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ޝަރީފަށް ފުރުޞަތު އަރު ވަން.
1

ކެލާ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ޝަރީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:
މި ޕެޓިޝަންގައި މި ބޭފުޅުން ފާހަގަކުރައްވާފައި އޮތީ ފިކްނިކް ދާ ސަރަޙައްދެކޭ މި ސަރަޙައްދަކީ. މޫދަށް އެރޭ
ސަރަޙައްދެކޭ. ދެން، މި ސަރަޙައްދު ހަމައެކަނި ބޭނުންކުރެވޭނީ ހުޅަނގު މޫސުމުގައޭ. އިރުވައި މޫސުމުގައި ބޭނުމެއް
ނުކުރެވެއޭ. އެހެންވީމާ، އިރުވަ އި މޫސުމުގައި ، ކޯޗެއްތަ. އިރުވައި މޫސުމުގައި ވެސް ބޭނުންކުރެވޭ ގޮތަކަށް މިތަން
ހަދައިދޭށޭ. އެއީތާ މި ޕެޓިޝަންގެ އެދިފަ. ދެން، އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ ހަމަ ޕްލޭނިންގ މިނިސްޓްރީއަށް ހުށަހަޅައިގެން
ޕްރޮޖެކްޓެއް ހަދައިގެން ކުރިއަށްގެންދަންވީ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ސަލީމް.
ހޯރަފުށި ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ސަލީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
މި ރަށް ގިރުމާ ގުޅޭގޮތުން ހުށަހެޅިފައި އޮތް ޕެޓިޝަންގައި އަޅުގަނޑުމެން ބަލާއިރުގައި މަޖިލީހު ގަވާއިދުގެ...
(އޯޑިއޯ އަޑު ކެނޑިފައި) ގާނޫނުގެ ދާއިރާގެ ތެރެއިން ޙަ އްލެއް ހޯދިދާނެ ކަމެއް ކަމަށް އަޅުގަނޑަށް ފެންނަނީ. އެއީ
ތިމާވެށި ރައްކާތެރިކުރުމާ ބެހޭ ގާނޫނުގެ ދަށުން އެންވަޔަރަންމަންޓު މިނިސްޓްރީން ކުރަމުންދާ މަސައްކަތެއް ގޮތުގައި
އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިކަން މި ފެންނަނީ. ދެން، ޕެޓިޝަންގެ ސީރިއަ ސް ކަމަށް ބަލާއިރުގައި އަޅުގަނޑުމެން މި
ކޮމިޓީން ހަމަ ބެލިޔަސް އެ ނިކުންނާނެ ނަތީޖާ. ދެން، ބަލާފައި އެންވަޔަރަންމަންޓު މިނިސްޓްރީ މިތަނަށް ގެނެސް
ނޫނީ ކަމާބެހޭ އެހެން އިރާދާތަކާ މަޝްވަރާކޮށްފައި އާޚިރު ނަތީޖާއަކަށް ވެގެންދާނީ އެންވަޔަރަންމަންޓު މިނިސްޓްރީން
މިކަމަށް ފިޔަވަޅެއް އެޅުއް ވުން. އެ މަރުޙަލާގައި ދާނެ ފުދޭވަރެއްގެ ވަގުތު. އޭގެ ބަދަލުގައި ސީދާ މިއީ މިނިސްޓްރީގެ
ގާނޫނީ އިމުގެ ތެރެއިން ޙަ އްލެއް ހޯދިދާނެ ކަމެއް ކަމަށް ފެންނާތީ، އަޅުގަނޑުމެން ރެކޮމެންޑުކުރަން އަޅުގަނޑަށް
ފެނޭ އަވަހަށް އެންވަޔަރަންމަންޓު މިނިސްޓްރީއަށް ހުށަހަޅުއްވައިގެން މިކަން ކުރިއަށްގެންދެވުން ރަނގަޅުވާނެ ކަމަށް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޝިފާޢު.
(ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު)
2

އިހަވަންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ޝިފާޢު ވާހަކަދެއްކެވުން:
... (އޯޑިއޯ އަޑު ކެނޑިފައި) ރާއްޖޭގެ ބޮޑު މައްސަލައެއް ރަށް ގިރުމުގެ މައްސަލަ އެއީ. ދެން، އަދި އެ
މައްސަލަތަކަށް ބަލާއިރު މި ޕެޓިޝަންގައި މިއޮތީ އެއް މޫސުމެއްގެ އެ ރަށުގެ މޫދުގެ ސަރަޙައްދެއް ބޭނުންކުރެ ވިފައި ،
އަނެއް މޫސުމެއްގައި ބޭނުންނުކުރެވޭތީ އެކަން ސަމާލުކަމަށް. ދެން، އަޅުގަނޑު ގަ ބުލުކުރާގޮތުގައި ޕެޓިޝަން
ކޮމިޓީން، މައްސަލައަކީ ސީރިޔަސް މައްސަލައެއް ރާއްޖޭގައި. އެހެންނަމަވެސް، ޕެޓިޝަން ކޮމިޓީން މިކަން
ދިރާސާކޮށް ބަލައި ނިންމާ ވަރަށްވުރެ އަޅުގަނޑަށް ފެންނަ ގޮތުން އެއް ކަމަކީ މި މަޖިލީހުގައި ތިމާވެށްޓާ ގުޅޭ ވަކި
ޚާއްސަ ކޮމިޓީއެއް އޮތީމަ އެ ކޮމިޓީގެ މެންޑޭޓުގެ ތެރޭގައި ކަމަށް އަޅުގަނޑަށް ބޮޑަށް ބެލެވެނީ މިކަން ވަންނާނީ
ވެސް. ދެން، ހަމަ އެއާއެއްކޮށް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ސަލީމު ވެސް ފާހަގަކުރިހެން މި ގާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާ،
މިސާލަކަށް މިނިސްޓްރީގެ ތެރެއިން ޙައްލެއް ހޯދޭ ކަހަލަ ކަމެއް ކަމަކީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑަށް ފެންނަނީ މި
މައްސަލަ ދިގުދެންމުމުން މި މަޖިލީހުގެ އެކި ކޮމިޓީތަކު ގެ ތެރޭގައި ތަޅުވައި ގެންގުޅުމުގެ ބަދަލުގައި ހަމަ މި
ޕެޓިޝަން ހުށަހެޅި ފަރާތަ... (އޯޑިއޯ އަޑު ކެނޑިފައި) ޙައްލު ހޯދަން މަސައްކަތްކުރަން. ދެން، ހަމަ އެއާއެ އްކޮށް
އަޅުގަނޑަށް ފެނޭ އޭގެ އިތުރަށް މިނިސްޓްރީގެ ސަމާލުކަމަށް އަޅުގަނޑުމެން މިކަން، މި ތަނަށް މި ޕެޓިޝަން
ހުށަހެޅިފައި އޮތްކަން ފާހަގަކޮށް، މިނިސްޓްރީއަށް ވެސް ސިޓީއެއް ފޮނުވާލަން މި ޕެޓިޝަންގެ ކޮޕީއަކާ އެއްކޮށް،
މިވެނި ދުވަހަކުން މި މަޖިލީހުގެ މި ކޮމިޓީއަށް މި ޕެޓިޝަން ހުށަހެޅިފައި އޮތީމަ މި ވާހަކަ ހަމަ މަޢުލުމާތަށް
ޓަކައި، މިނިސްޓްރީގެ މަޢުލޫމާތަށް ޓަކައި އެކަން ދަންނަވާލަން. ދަންނަވާލުމަށްފަހު އޭގެ އިތުރަށް މި ޕެޓިޝަން
ހުށަހެޅި ފަރާތަށް ހަމަ ކަމާގުޅޭ މިނިސްޓްރީއާ ގުޅިގެން މިކަމުގެ ޙައްލުހޯދުމުގެ މަސައްކަތް ފަށައިގެން ކުރިއަށް
ދިއުމަށް ދެންނެވުން އަޅުގަނޑަށް ފެންނަ ގޮތަކީ. ގޮތަކީ މި ޕެޓިޝަނާ ދޭތެރޭގައި ޢަމަލުކުރަން. ދެން، ހަމަ
އެހެންވީމަ އެގޮތުން އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ ދެން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ސަލީމް އެ ހުށަހެޅުއްވީ އެ
ހުށަހެޅުންހެން. އެހެންވީމަ، އަޅުގަނޑު ހަމަ އެ ހުށަހެޅުމަށް ތާއީދުކުރާ ވާހަކަ ދަންނަވާލަން. ދެން، ކުޑަ ކުޑަ
މޮޑިފިކޭޝަނެއް އަޅުގަނޑަށް ގެނެވިއްޖެ ކަންނޭނގެ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޣުނީއަށް އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު އަރުވަން.
ތިނަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުލްމުޣުނީ ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. އަޅުގަނޑު އަސްލު ފާހަގަކޮށްލަން ހަމަ ބޭނުންވި ނުކުތާ އެ ފާހަގަ ކޮށްލީ ޝިފާޢު ވެސް އަދި
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ސަލީމް ވެސް. އެކަމަކު މުޤައްރިރު އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވަނީ އާންމު
3

ރައްޔިތުންނަށް ގިނަ ފަހަރަށް އަޅުގަނޑުމެންނާ ހަމައަށް، މަޖިލީހުގެ ކޮމިޓީތަކާއި އަދި މަޖިލީހުގެ އިދާރާއާ ހަމައަށް
މިކަހަލަ މައްސަލަތައް ގިނަފަހަރަށް މި އަންނަނީ އެ ރައްޔިތުން އެ ފަރާތްތަކުން އެ ބޭނުންވާ މަޢުލޫމާތު ހޯދުމުގައި
ނޫނިއްޔާ އެ ބޭނުންވާ ކަންތައް ކުރުމުގައި ވު ޒާރާތަކުން ހުރި އުނދަގޫތައް ތަހައްމަލްކުރަންޖެހޭލެއް ބޮޑުކަމުން،
އެކަމުގެ އަލިމަގެއް ނުފެނި އެތައް ދުވަހެއް އެކަމުގެ ތެރޭގައި ހޭދަކުރަންޖެހި، އެކަމެއް ނުވެގެންދާތީވެ އެކަން
ކުރުކޮށްލުމަށް ޓަކައި އަޅުގަނޑުމެން މެދުވެރިއެއްގެ ރޯލު އަދާކޮށްލުމަށް ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ ގިނަފަހަރަށް
މި އަންނަނީ. އެ އަޅުގަނޑުމެން، އެހެންނޫންނަމަ ހަމަ ކޮންމެ... (އޯޑިއޯ އަޑު ކެނޑިފައި) ނާންނާނެ. އެހެންވީމަ،
އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ ހަމަ މި ފަރާތުން ވެސް އަދި ރަށު ފެންވަރުގެ ބޮޑު ކަމަކަށް ވެދާނެ. ޤައުމީ ފެންވަރުގައި،
އަތޮޅު ފެންވަރުގަ އި ކަމަކަށް ނުވިކަމުގައި ވިޔަ ސް. ރަށު ފެންވަރުގައި ބޮޑު ކަމަކަށް ، ރަށުގައި ، ރަށުގެ ރައްޔިތުންގެ
ފަރާތުން މިނިސްޓްރީއަށް ހުށަހަޅައިގެން މިނިސްޓްރީން އެދެވޭ ޖަވާބެއް ނުލިބި އަދި އެކަމަށް ޙައްލެއް ހޯދޭނެ ގޮތެއް
ވެސް ނުފެނިގެން ކަމަށް އަޅު ގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ މި މަޖިލީހުގެ ކޮމިޓީއަކާ ހަމައަށް މި އައީ ދެން. އަޅުގަނޑު މި
ކަމުގައި އެދެނީ އަޅުގަނޑުމެން އަނބުރާ އެގޮތަށް ޖަވާބުދިނުމުގެ ބަދަލުގައި މި މައް ސަލަ މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހުގެ
ތިމާވެށްޓާ ބެހޭ ކޮމިޓީއަށް ފޮނުވާލަން. އެ ފޮނުވައިގެން އެ ފަރާތުން އެކަމަށް އެ ބޭނުންވާ މަޢުލޫމާތު ހޯދުމަށްފަހު އެ
ފަރާތާ ޙިއްސާކޮށްލުމަށް ދަންނަވާލަން ހުށަހަޅަން އަޅުގަނޑު. އެގޮތަށް، އަނބުރާ މިނިސްޓްރީއަށް ފޮނުވާލަން އެ
ފަރާތަށް ޖަވާބުދިނުން. އެ ފަރާތުން ޙަޤީޤަތުގައި މިކޮޅަށް އެ އަންނަނީ މިނިސްޓްރީން މަޢުލޫމާތު ނުލިބުނީމަ.
މިނިސްޓްރީން މަޢުލޫމާތު ލިބޭނަމަ ނާންނާނެ ކުޑަކޮށް ވެސް ... (އޯޑިއޯ އަޑު ކެނޑިފައި) ކޮމިޓީގެ، މި މަޖިލީހުގައި
އޮންނަ ހަމަ ތިމާވެށްޓާ ބެހޭ ކޮމިޓީއަށް މި މައްސަލަ ފޮނުވާލުމަށް. ފޮނުވާލާފައި އެ ފަރާތުން ނިންމި ގޮތެއް
އަޅުގަނޑު ހޯދާލީމަ ރަނގަޅުވާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ. އެހެންވެ އެކަން އަޅުގަނޑު ހަމަ ހުށަހަޅަން.
ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު... (އޯޑިއޯ އަޑު ކެނޑިފައި) (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ
ސަމާލުކަމަށް އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން. މި ހުށަހެޅިފައިވާ މައްސަލައާ ގުޅިގެން އަޅުގަނޑުމެން މި އަޅުގަނޑުމެންގެ
ޢަމަލުކުރަންޖެހޭ ގަވާއިދުގެ 233 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އެ މާއްދާއަށް... (އޯޑިއޯ އަޑު ކެނޑިފައި) މި
އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަ ލާޒިމުކުރޭ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ޤަސްތުކުރަނީ މި މައްސަލަ އެންވަޔަރަންމަންޓާބެހޭ
މިނިސްޓްރީއަށް މައްސަލަ ފޮނުވައިގެން މިކަމަށް ޙައްލެއް ހޯދުމަށް. އެހެންވީމާ، އެކަން އަޅުގަނޑު ތިޔަ އެންމެ
ބޭފުޅުންނަށް ދަންނަވާލަން. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) ދެން، އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިއަދު ޕެޓިޝަން ކޮމިޓީއަށް ހުށަހެޅިފައި
އޮތް ދެވަނަ މައްސަލައަކީ ، ކުޑަކުދިން ރައްކާތެރިކުރުމާ ގުޅޭގޮތުން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅާފައިވާ ޕެޓިޝަންގެ
4

މައްސަލަ. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ ފަދައިން މި މަޖިލީހުގައި އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ މަހެއް
ވެސް ނުދާނެ މިދަންނަވާހެން ކުޑަކުދިންގެ މައްސަލަތަކާ ބެހޭގޮތުން ކޮންމެވެސް އެއް ބިލެއް ނޫނީ ގަރާރެއް
ކަމެއްގައި ވާހަކަނުދައްކާ ނުވަތަ ބަހުސްނުކުރެވޭ ދުވަހެއް. އެހެންވީމާ، މިއަދު ވެސް ހުށަހެޅިގެންދިޔަ ބައެއް
ހުށަހެޅުންތަކުގައި ކުޑަކުދިންގެ މި މައްސަލަތަކާ ގުޅުންހުރި ބައިވަރު ވާހަކަތަކެއް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދެކެވިއްޖެ.
ދެން، އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ހަމަ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ ސަމާލުކަމަށް މި ވާހަކަ ވެސް ދެންނެވުމާއެއްކޮށް ،
ތިޔަ ބޭފުޅުންނަށް ފެނިލައްވާ ގޮތަކަށް މިކަމާ... (އޯޑިއޯ އަޑު ކެނޑިފައި) ހުށަހެޅިފައިވާ ކުޑަކުދިންގެ މައްސަލަ އާ
ބެހޭގޮތުން މި ކޮމިޓީގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ ހަމަ ލަފައަކަށް އަޅުގަނޑު އެދެން. އަދި އެދިވަޑައިގަންނަވާ
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު ހުރިނަމަ އެކަން ފާޅުކުރައް ވާ. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ސަލީމް.
ހޯރަފުށި ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ސަލީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ކުޑަކުދިންނަށް އަނިޔާކުރާ މައްސަލައާއި އަދި ކުޑަކުދިން ރައްކާތެރިކުރުމަށް... (އޯޑިއޯ އަޑު ކެނޑިފައި)
ބަލަންޖެހޭނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ވެސް ގަބޫލުކުރަން. އަދި މި މަޖިލީހުން ވަރަށް އިސްކަންދީ، ޙަޤީޤަތުގައި ވަރަށް ބޮޑު
ސަމާލުކަމެއްދޭ އިޝޫއެއް ކުޑަކުދިން ރައްކާތެރިކުރުމުގެ އިޝޫއަކީ. ދެން، އެހެންވީމަ، އަޅު ގަނޑު ކޮންމެ
ނުކުތާއަކަށް ވަކިވަކިން ބަލާއިރުގައި އަޅުގަނޑަށް ފެންނަ އަޅުގަނޑުގެ ޚިޔާލު ހުށަހަޅާނަން. ފުރަތަމަ ޕޮއިންޓުގައި މި
ބުނަނީ ކުޑަކުދިން އަނިޔާތަކުން ރައްކާތެރިކުރުމަށް ޓަކައި ގާނޫނަށް ގެންނަންޖެހޭ އިޞްލާޙުތައް ދެނެގަނެ
އިޞްލާޙުތައް ގެނައުން. އަޅު ގަ ނޑަށް ގަބޫލުކުރެވޭ ގޮތުގައި މި މަޖިލީހުގެ ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޓީން ވަރަށް ގިނަ
މަސައްކަތްތަކެއް މި ރޮނގުން އެބަ ކުރައްވާ. އެހެންވީމާ، މި އިތުރަށް ތަޙުޤީޤުކޮށް ބެލުމަށް ޓަކައި އެ ކޮމިޓީއަށް
އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ނުކުތާ ފޮނުވިދާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ދެކެނީ. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އެހެންވީމަ، ޖުޑިޝަރީ
ކޮމިޓީ އާއި ހިއުމަން ރައިޓްސް ކޮމިޓީގައި ދަންނަވައިގެން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ބެލިދާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ދެކެނީ
ފުރަތަމަ ނުކުތާއާ ގުޅޭގޮތުން ކުރެވެމުންދާ މަސައްކަތްތައް. ދެވަނަ ނުކުތާގައި ވެސް ހަމަ އެ ބީދައިން
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ޢަމަލުކުރެވިދާނެ، ކުޑަކުދިންނަށް އަނިޔާކު ރުމުގެ ތުހުމަތުކުރެވޭ މީހުން މޮނިޓަރކޮށް އަޅަންޖެހޭ
ގާނޫނީ ފިޔަވަޅުއެޅުމާއި ، ނުރައްކަލުގައި ދިރިއުޅޭ ކުޑަކުދިން ޙިމާޔަތްކުރުމަށް އަޅަމުންދާ ފިޔަވަޅުތަކާ ގުޅޭގޮތުން، އެ
ދެ ކޮމިޓީ އާއި އަދި ޖެންޑަރ މިނިސްޓްރީގެ ބަހެއް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހޯދިދާނެ. އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ ވަރަށް
ގިނަ މަސައްކަތްތަކެއް ކުރެވެމުންދާ ކަމަށް. 3 ވަނަ ނުކުތާގައި މި ބުނަނީ ކުޑަކުދިންނަށް ކުރާ އަނިޔާތަކުން
ސަލާމަތްކުރުމަށް ޓަކައި އަޅަންޖެހޭ ފިޔަވަޅުތަކާ ގުޅޭގޮތުން މުޖުތަމަޢު ހޭލުންތެރިކުރުމުގެ ޕްރޮގްރާމްތައް ހިންގަމުންދާ
ގޮތް މިނިސްޓްރީން އަޅުގަނޑުމެން ސާފުކުރަން އަޅުގަނ ޑަށް ފެނޭ. (އޯޑިއޯ އަޑު ކެނޑިފައި) އަދާކުރަންޖެހޭ
ޒިންމާތައް އަދާކުރުމުގައި އިހުމާލުވެފައި ވާނަމަ އަދި މިނިސްޓްރީ ނުބައްލަވާ ދޫކޮށްލެއްވި މައްސަލަތައް ތަޙުޤީޤުކޮށް
5

އެ މައްސަލަތައް ބެއްލެވުމުގައި އެއްވެސް އިހުމާލެއް ވެފައި ވާނަމަ އިހުމާލުވެފައިވާ ފަރާތް ބަލައި، އެ ފަރާތްތަކަށް
އަޅަންޖެހޭ ފިޔަވަޅު އެޅުން. ދެން، މީގައި ފުރަތަމަ ބައި އަޅުގަނޑަކަށް ނުފެނޭ އިތުރަށް ކުރިއަށް ގެންދާކަށް. އެއީ
މިނިސްޓަރ މިހާރު ނެތް. މިނިސްޓަރ ވަކިކުރައް ވާފައި ވަނީ. މިނިސްޓްރީން ނުބައްލަވާ އޮތް ކަމެއް އޮތްތޯ
އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ޖެހޭ ސާ ފުކުރަން މިނިސްޓްރީއަށް ހުށަހަޅަން. 5 ވަނަ ނަންބަރުގައި މި ބުނަނީ ޖެންޑަރ
މިނިސްޓްރީއަށް ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާ ބަޖެޓު އަލުން ބަލައި، މިނިސްޓްރީގެ ބަޖެޓު ބޮޑުކޮ ށްދިނުމަށް. ދެން އަޅުގަނޑު
ގަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި މިނިސްޓްރީން އެކަމަށް އެދި ހުށަހަޅަން ޖެހޭނީ. އަމިއްލަ ފަރާތަކުން ހުށަހަޅައިގެން ސަރުކާރު
މިނިސްޓްރީގެ ބަޖެޓު ބޮޑުކުރުމަކީ އުސޫލާ އެއްގޮތަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކުރެވޭނެ ކަމެއް ކަމަށް ނުވާތީ، ކުރެވޭނެ
ކަމެއް ކަމަށް ނުވާތީ އަޅުގަނޑަކަށް ހިއެއްނުވޭ އެ މާއްދާގައި އިތުރަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކުރިއަށްދެ ވިދާނެހެނެއް.
އެހެންނޫނަސް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ބަޖެޓު ފާސްކޮށްފައި މިހާރު މި ވަނީ. ދެން 6 ވަނަ ނުކުތާގައި މި ބުނަނީ
އެޗް.އާރު.ސީ.އެމްގެ ރައީސް ވަކިކުރުމަށާއި، އެސިސްޓެންޓް ކޮމިޝަނަރ އޮފް ޕޮލިސް ވަކިކުރުމަށާއި، ދެން މިހެން
ތިއްބެވި އިސް މަޤާމުތަކެއްގައި ތިއްބެވި ބޭފުޅުންތަކެއް ވަކިކުރަން ހުށަހަޅަނީ. އެހެންނަމަވެސް، މި ޕެޓިޝަނަށް
އަޅުގަނޑުމެން ބަލާއިރުގައި އެ ވަކިކުރަންޖެހޭ އެއްވެސް ސަބަބެއް އަދި އެބޭފުޅުންގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ
އެއްވެސް ކަމެއް ނެތުމާއެކުގައި ، އިތުރު އިންވެސްޓި ގޭޝަނެއް މި ކޮމިޓީން ކުރިއަށްގެންދެވިދާނެ ޖާގަ އޮތް ކަމަކަށް
އަޅުގަނޑަށް ނުފެންނާތީ އެ ނަންބަރު އިތުރަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކުރިއަށްގެންދެވެން ނެތް ކަމަށް އަޅުގަނޑަށް
ފެންނަނީ. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.
(ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު)
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހުށަހަޅުއްވާ.
އިހަވަންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ޝިފާޢު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. އަޅުގަނޑު ވެސް އި އްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙުމަދު ސަލީމް ފާހަގަކުރެއްވިހެން ޕެޓިޝަނުގައި
ހުށަހަޅާފައިހުރި ވަކިވަ ކި ޕޮއިންޓުތަކަށް ހަމަ އަޅުގަނޑަށް ފެންނަ ރަނގަޅު ޙައްލު އި އްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙުމަދު
ސަލީމް އެ ހުށަހެޅުއްވީ. ދެން އަޅުގަނޑު ތަފުޞީލްކޮށް ކޮ ންމެކަމެއް އަލުން ނުކީ ކަމުގައިވި ޔަސް ޖުމްލަކޮށް ހަމަ
އެހުރިހާ ކަންތައްތަކަކަށް ވެސް ތާއީދު... (އޯޑިއޯ ގެ އަޑު ކެނޑިފައި) ޝުކުރިއްޔާ.
6

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑުމެން މި މައްސަލައިގައި، މި ކޮމިޓީއަށް މި ހުށަހެޅިފައި އޮތް
ޕެޓިޝަންގެ މައްސަލައިގަ އި އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިވަނީ ހުށަހެޅުމެއް ލިބިފަ. މިހާރު އި އްޒަތްތެރި މެންބަރުން އެ
ފާޅުކުރެއްވި ޚިޔާލުފުޅުތަކުގެ ތެރެއިން މި ޕެޓިޝަންގައި ފާހަގަކުރައް ވާފައިވާ 4 ،3 ،2، މި ތިން ޕޮއިންޓަށް
އަޅުގަނޑުމެން ލިޔުމުން ޖަވާބު ހޯދަން ކަމާގުޅުންހުރި ފަރާތްތަކުން. ދެން އޮތް 5 ،4 އަށް އަޅުގަނޑުމެން،
މަޢާފުކުރައްވާ 6 ،5 އަށް އެއީ އަޅުގަނޑުމެން މިކޮމިޓީއިން ކުރެވިދާނެ ކަމެ އްކަމަކަށް ނުފެންނާތީ އެކަން
ސަމާލުކަމަށް ގެންނެވުމަށް. އެހެންވީމަ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އެހުށަހެޅުއްވި ގޮތަށް އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ސާފުކުރަ ން
އެބަ ބޭނުންވޭ މިކޮމިޓީއިން. އެހެންވީމަ އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅާލަން ހޯރަފުށި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙުމަ ދު
ސަލީމް އެހުށަހެޅުއްވި ގޮތަށް އަދި އިހަވަންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ތާއިދު ކުރެއްވި ގޮތަށް އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރުންނަށް ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ގޮތަކަށް ވޯ ޓު ދެއްވުމަށް. އާދެ، ހުށަހެޅިފައި ވާ ތިންވަނަ މައްސަލައާ ބެހޭގޮތުން
އިތުރަށް މަޝްވަރާ ކުރުމަށް. ތިންވަނައަށް ހުށަހެޅިފައި މި އޮތީ މޯލްޑިވްސް ކަރެކް ޝަނަލް ސަރވިސްއިން އަ އްސޭރި
ޖަލުގައި ތިބި ގައިދީންގެ ކަންބޮޑުވުންތައް ބަޔާންކޮށް ފޮނުވާފައިވާ ޕެޓިޝަން. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ
ފައިލުކޮޅުގައި މި ޕެޓިޝަން ވެސް ވާނެ. އަޅުގަނޑު ހަމަ އެދެން ތިޔަ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް
ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ގޮތަކަށް މި މައްސަލައިގައި ކުރި އަށް ދިއުމަށް.
ހޯރަފުށި ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙުމަދު ސަލީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
މި ޕެޓިޝަނާ ބެހޭގޮތުން އަޅުގަނޑުގެ ޚިޔާލަކީ، މިއީ އަޅުގަނޑުމެން ބަލަންޖެހޭނެ މައްސަލައެއް ކަމަށް. އެއީ،
ހަމައެކަނި މި ޕެޓިޝަންގައި... (އޯޑިއޯގެ އަޑު ކެނޑިފައި) އެންމެފަހުން ޔޫރަޕިއަން ޔޫނިއަންއިން މި ޖަލުތަކުގެ
ޙާލަތު ދިރާސާކޮށް އެކުލަވަ އިލި ރިޕޯޓު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ތަޅުމުގައި ކޮންމެވެސް ވަ ރަކަށް ވާހަކަދެކެ ވުނުއިރު
ވެސް އޭގައި ވެސް އެބަހުރި ވަރަށްބޮޑެތި ކަންބޮޑުވުންތަކެއް. އަނެއްކޮޅުން ރިޔާސީ ވަޢުދުގެ ތެރޭގައި ވެސް ޖަލުގެ
ޙާލަތު ރަނގަޅުކުރުން ހިމެނޭ. މި ހުރިހާ ސަބަބުތަކަށް ޓަކައި އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ، މި އޮތީ އި ޝާރާތެއް ލިބިފައި
ކަންތައްތައް ގޯސްކަން އެ ތަނުގެ. އެހެންވީމާ، މި ކޮމިޓީއިން ވަރަށް ސީރިއަސްކޮށް އަޅުގަނޑުމެން ބަލައި، މީގައި
ކޮބައިކަން ދެން ރަނަގަޅުކުރަން ހުރި ކަންތައްތަކަކީ ދެނެގަންނަން ޖެހޭނެ. ދިމާވާ އިޝޫއަކީ ޕެޓިޝަންގެ ގަވާ އިދަށް
މީތި ނުފެތޭކަން. އެކަމަކު ނުފެތެނީ ވަރަށް މައިނަރ އިޝޫއެއްގެ ސަބަބުން. ދެން އަޅުގަނ ޑުމެން ދަންނަންޖެހޭނެ އެ
މީހުންނަކީ ބަންދެއްގައި ތިބި ބައެއްކަމާއި، އާ އްމުކޮށް މިނިވަނަކަށް ލިބޭ ފުރުޞަތުތައް އެ މީހުންނަށް ނުލިބޭނެކަން
މިކަހަލަ ކަމެއް ފުރިހަމަކުރަން ވެސް. އެކަމަކު، މި ކޮންސަރން އެ މީހުންނަށް ހުށަހެޅުމުގެ ފުރުޞަތު އޮތުމާއެކު ގައި
އެ ފުރުޞަތު ތަނަވަސްކޮށްދޭން މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގައި ދަންނަވަން އަޅުގަނ ޑު ހުށަހަޅަނީ. އަދި
7

އެކަމަށް މުއްދަތެއް ވެސް ދިނުމަށް ފަހުގައި... (އޯޑިއޯގެ އަޑު ކެނޑިފަ އި) ފުރިހަމަކޮށްދެއްވާފައި މަޖިލީހަށް
ފޮނުއްވައިދެއްވާށޭ. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އި އްޒަތްތެރި މެންބަރު. އިތުރު މެންބަރަކު، އިހަވަންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޝިފާޢުއަށް
ފުރުޞަތު އަރުވަން.
އިހަވަންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ޝިފާޢު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޖަލުތަކުގެ ޙާލަތާ ގުޅިގެން ހުށަހެޅިފައި އޮތް ޕެޓިޝަނެއް. ދެން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އަބަދުވެސް އެނގޭ ދަންނަ ބޮޑު
ސިއްރެއް މިއީ ޖަލުތަކުގެ ޙާލަތު ހުރީ މިގޮތަށްކަން. ދެން ޕެޓިޝަންގައި އަނެއްހެން ފާހަގަކޮށްފައި ހުރި...)އޯޑިއޯގެ
އަޑު ކެނޑިފައި(ޕެރޯލުގެ ލިބެންޖެހޭ ފަރާތަތަކަށް ނުލިބޭ ވާހަކައާއި ، ދެން ހަމަ އެއާ އެއްކޮށް ކްލެމެންސީގެ ދަށުން
ކްލެމެންސީ ޝަރުޠު ހަމަވާ ފަރާތްތަކަށް ލިބެންޖެހޭ ކްލެމެންސީގެ ފުރުޞަތު ނުލިބޭ ވާހަކައާ، ދެން ހަމަ މި
ސަރުކާރު އަންނަންވެގެން ރިޔާސީ ވަޢުދާއި ، އެކިއެކި ވަޢުދުތަކުގެ ގޮތުގައި ޖަލުގަ އި ތިބި ގިނަ ފަރާތަތަކަކަށް
ފުރުޞަތުތަކެއް ހޯދައިދޭނެކަމަށް ބުނެ އެކަންކަން ނުލިބޭ ވާހަކަ. އޭގެއިތުރުން ދެން ޖަލުތަކުގެ އޮޑިޓު ރިޕޯޓު
ހަދާފައި އޮޑިޓު ރިޕޯޓު ތަޅުމަށް ގެނެސް ބަހުސްކޮށްފައި، ވަކިހިސާބަކުން ވީނުވީއެއް ނޭނގި ފައި އޮތް ވާހަކައެ އް ދެން
މީގައި މައިގަނ ޑުގޮތެއްގައި މި އޮތީ އަޅުގަނޑަށް ކިޔާލެވުނު ހިސާބުގައި. ދެން އަޅުގަނޑަ ށް ހީވަނީ ހަމަ އަސްލު ގައި
ހަމަ ޕެރޯލުގެ ފުރުޞަތު ވެސް ހަމަ ސިސްޓަމްގެ ތެރެ އިން އެބަ ދޭހެން. ދެން ހަމަގައިމުވެސް އަޅުގަނޑު ކްލެމެންސީ
ބޯޑުގައި އިންނަން. ކްލެމެންސީއަށް ހުށަހެޅިފައި ހުރި މައްސަލަތައް ވެސް މިހާރު ހަމަ ބާރު ސްޕީޑެއްގައި ،
ކްލެމެންސީ ގާނޫނުގެ ތެރެއިން ލިބެންޖެހޭ ފަރާތް ތަކަށް އެބަލިބޭ. އެކަމަކު ގާނުނު އޮތްގޮތުން އެ ޙައްޤުނުވާ
ފަރާތަކަށް އެއެ އް ނުދެވޭ. އެކަންކަން ކުރިއަށް އެބަދޭ. ދެން، މި ޕެޓިޝަނުގައި ހުރި ކަންކަން އެންމެ ފުރަތަމަ
ބެލެން މި އަންނަނީ އަޅުގަނޑަށް ފާހަގަކުރެވޭ ގޮތުގައި މި ގަވާއިދުގެ ތެރެ އަށް ޕެޓިޝަން ފައްތައިގެން. ދެން، އާ އްމު
ރައްޔިތަކު އެހެން ޕެޓިޝަނެއް ލިޔެލާފައި ގަވާއިދުގެ ތެރެއަށް ފައްތާހާ ފަސޭހަކޮށެއް ޖަލުގައި ތިބޭ ކުށް ވެރިންނަކަށް
މިކަމެއް ނުވާނެ. ދެން އެ ޙާލަތަށް ރިޢާޔަތްކޮށްފައި އަޅުގަނޑު ވެސް ތާއީދުކުރަން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙުމަދު
ސަލީމް އެ ފާހަގަކުރެއްވި ގޮތަށް މި މައްސަލަތައް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ބެލެންހުރި މިންވަރަށް ބެލުމަށް ޓަކަ އި މި
ގަވާ އިދުތަކަށް ފެއްތުމަށް ކަރެކްޝަން ސަރވިސް މެދުވެރިކޮށް އެ ފަރާތްތަކަށް އެ ފުރުޞަތު ހޯދައިދޭން. އެގޮތަށް
އެކަން ކުރުމަށް ކަރެކްޝަންސްއަށް އަޅުގަނޑުމެން ދަންނަވަންޖެހޭ ދެންނެވުމެއް ދަންނަވަން ފެންނަ ކަމަށް
އަޅުގަނޑު ވެސް ހަމަ ތާއީދުކުރަން.
8

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި އިއްޒަތްތެރި މިޖިލީހަށް ކޮމެޓީ ރިޕޯޓު ވެސް ހުށަހެޅިފައި
ކަމަށް އަޅުގަނޑަށް މަޢުލޫމާތު މި ލިބެނީ. އެހެންވީމަ މި އައްސޭރި ޖަލުގެ މައްސަލައެއް މި އަންނަނީ އިނގޭތޯ.
އައްސޭރި ޖަލުގަ އި ތިބޭ ކުށްވެރިން ވެސް އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ އެއީ ކިހިނެއް ކިހިނެއް ކޮންގޮތަކަށް ތިބި
ކުށްވެރިންކަން ދެނެގަންނަން. އެހެންނަމަވެސް، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ތި ފާޅުކުރެއްވިހެން އަޅުގަނޑަށް ވެސް ހަމަ
ބޮޑަށް ތާއީދުކުރެވެނީ ލިޔުމުން، އެ ފަރާތްތައް މި ޝަރުޠު ހަމަވެގެން އެހުރި ކޮންސަރންތަކާ އެއްކޮށް
އަޅުގަނޑުމެންގެ މި ކޮމިޓީއަށް މަޝްވަރާކުރަން ލިޔުމުން އެދި އެ ފަރާތްތަކުގެ ޖަވާބެއް ހޯދުމަށް. އެހެންވީމާ،
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު އިޢުތިރާޟު ނުކުރާނަމަ އަޅުގަނޑު އެކަން އެ ގޮތަށް ނިންމާނަން. ދެން، މިއަދު
އަޅުގަނޑުމެން މިކޮމެޓީގެ... (އޯޑިއޯގެ އަޑު ކެނ ޑިފައި) މަސްވެރިންނަށް ހަމައަގު ކަނ ޑައަޅައިދިނުމާއި ކަންނެލި
މަސްވެރިންގެ އެންމެހައި އަސާސީ ޙައްޤުތައް ރައްކާތެރިކޮށްދިނުމާ ގުޅޭގޮތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ޕެޓިޝަނެއް.
އިއް ޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ މީގެ ދެ ހަފްތާކުރިން މި ހުށަހެޅިގެން ދިޔަ މި މައްސަލައިގައި
ތި ބޭފުޅުންވަނީ ފިޝަރީޒް މިނިސްޓަރާ ވެސް ބައްދަލުކުރައްވާފަ. އަދި ކަމާ ގުޅުންހުރި އެހެން ފަރާތްތަކާ ވެސް.
އަޅުގަނޑަށް މަޢަލޫމާތު ލިބިފައިވާ ގޮތުގައި ފަންސާހަށްވުރެ ގިނަ ދޯނިފަހަރުގެ އޮޑިވެރިންނާއި އަދި މަސްވެރިން މި
ޕެޓިޝަން، މި ބޭފުޅުންގެ ޖަމުޢިއްޔާގައި ބައިވެރިވޭ އެބަ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން މި އިއްޒަތްތެރި ކޮމިޓީން ވެސް
މިއާމެދު އެ ބޭފުޅުންގެ ކަންބޮޑުވުންތައް ދިރާސާކޮށް ބަލާލުން އެއީ އޮތްކަމެއް ކަމަށް ފެންނާތީ، އަޅުގަނޑު ވެސް
ހަމަ އެގޮތަށް ތާއީދުކުރަން. އަދި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް މިކަމާމެދު ޚިޔާލުފުޅެއްވާނާމަ ހުށަހަޅައިދިނުމަށް
ފުރުޞަތު ހުޅުވާލަން. ޝުކުރިއްޔާ.
އިހަވަންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ޝިފާޢު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަނެއްހެން ޙަޤީޤަތުގައި ބޮޑުކަންނެލި މަސްވެރިންގެ ޔޫނިއަން، ދާދި މިދާކަށްދުވަހު ދެން އެ ބޭފުޅުން އުފައްދައިގެން
އުޅޭ ޖަމުޢިޔާއެއް މިއީ. ދެން، ވަރަށް ގިނަ ބޮޑުކަންނެލި މަސްވެރިން އެ މީހުންގެ ބައެއް ޙައްޤުތައް ނުލިބޭތީ ކަމަށް
ބުނެ އެކަން ޙިމާޔަތް ކުރުމަށް ޓަކައި ހަމަ އެކީ ގައި މަސައްކަތް ކުރަންވެގެން، ފުރަތަމަ ކަމެއްހެން އަޅު ގަނޑަ ށް
ހިވަނީ މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅާ ޕެޓި ޝަންއަކީ. ދެން، ތެދެއްމެ އަޅުގަނޑުމެން ދިވެހިރާ އްޖޭގެ އާ ބާދީގެ ބޮޑުބަޔަކު އާމްދަނީ
ހޯދަން ކުރާ މަސްވެރިކަމުގައި އަގު ނުލިބިގެން މިކުރާ ޝަކުވާއަކީ ހަމައެކަނި މި ޕެޓިޝަނުގައި މިއޮތް ވާހަކަތައް
އެކަންޏެއް ނޫން. އަޅުގަނޑުމެ ންނަށް ހަމަ އިރުއަރާ އޮއްސޭ ކޮންމެ ދުވަހަކު މި ޝަކުވާތައް ލިބޭ އެކިގޮތްގޮތުން.
ސޯޝަލް މީޑީއާއިން ވިޔަސް، މަސްވެރިން ގުޅާފައިކަމުގައި ވިޔަސް، ނޫނީ އެހެންގޮތްގޮ ތުން. ދެން، މީގައި މިހުރި
9

ކަންތައްތަކަށް ޙައްލެއް ލިބޭތޯ އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ މަޖިލީހުން މިހާރު ވެސް ކުރާ މަސައްކަތެއް މަދެއް ވެސް
ނޫންހެން. ދެން، މަޖިލީހުގެ އިޤްތިޞާދީ ކޮމިޓީން އަޅުގަނޑަށް އެނގިފައި އޮތްގޮތުން ވަރަށް ފަހުން ވެސް ހަމަ
މިކަމާ ގުޅުންހުރި މަސައްކަތްތަކެއް ކޮށްފި. އެހެން ވީމާ، ދެން ، އެ މަސައްކަތްތަކާ ގުޅޭގޮތުން އެ ކޮމިޓީން އެ އްވެސް
ރިޕޯޓެއް އެ ކުލަވާލާފައި އޮވެއްޖިއްޔާ އަޅުގަނޑުމެން އެ ރިޕޯ ޓެއް ހޯދުން އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅަން. އެ އީ މުހިންމު ކަމެއް
ކަމުގައި ފެނޭ މި މައްސަލަ ދިރާސާއަށް. އަޅުގަނޑަށް ފެނޭ މީގައި މިހުރި ކަންތައްތަ އް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދިރާސާ
ކުރެވެންހުރި މިންވަރަކަށް ދިރާސާކޮށް، މިކަންކަމަށް ޙައްލެއް ހޯދައިދެވެން އޮތްތޯ މަސައްކަތްކޮށް ބެލުން އަޅުގަނޑަ ށް
ފެންނަ ކަމެއް. މިސާލަކަށް، ފުރަތަމަ ކަމެއްގެ ގޮތުގައި މި އޮންނަނީ މަސްވެރިންނަށް އެކަށީގެންވާ އަގު ނުލިބޭ
ވާހަކަ. ދެން އެއާ ގުޅި ގެން އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ މި އިޤްތިޞާދީ ކޮމިޓީން ކޮށްފައިވ އޮތް މަސައްކަތާ ގުޅޭ ރިޕޯޓު
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ލިބިއްޖިއްޔާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކަންތައްތަކެއް އެނ ގިގެންދާނެހެން. ދެ ވަނަކަމެއްގެ ގޮތު ގައި މި
އޮންނަނީ، ބޮޑު ކަންނެލީގެ މަސްވެރިންނަށް ދިމާވެފައިވާ މާ ލޭ ބަނދަރުގެ ދަތިކަމަށް ދާއިމީ ޙައްލެއް ލިބުން. ދެން،
އަޅުގަނޑު... (އޯޑިއޯގެ އަޑު ކެނޑިފައި) ދެން، އަ ޅުގަނޑު ވެސް ޓަސްލާފައި މި ދަނޑިވަޅުގައި ނުދަންނަވަން މާލޭ
ބަނދަރުން އެ މީހުންނަށް ޖާގަ ލިބެންވާނެއެ ކޭ. އެހެންނަމަވެސް، ދެން އެއީވެސް މި ޤައުމުގެ އިޤްތިޞާދުގެ ހަމަ
މުހިންމު މަސައްކަތެއް ކުރާ ބައެއް ވީމަ، އެކަން ކުރެވޭނެ މަގު ފަހިވާން އޮތީ ކޮން ގޮތަކަށް ކޮން ދިމާލަކުންތޯ އެއީ
އަޅުގަނޑަށް ހީވާގޮތުން އަޅުގަނޑުމެން ބަލާލުން މު ހިންމުކަ މެއް ގޮތުގައި ފާހަގަކުރެވޭ. ދެން، މި އޮންނަނީ މީގައި
މަސްވެރިންނަށް އެހެން މުސާރަވެރި މުވައްޒަފުންނަށް މީގެ ބައިވެރިވެވޭކަހަލަ ސްކީމްތަކުގައި ބައިވެރިވެ ވި ލިބޭ
އޢިނާޔަތްތައް ނުލިބޭ ވާހަކަ. ދެން، އަޅުގަނޑު ހަނދާންވަނީ އަޅުގަނޑުމެން ފާސްކުރި މަސްވެރިކަމާ ބެހޭ ގާނޫނުގައި
އިންނާނެ މި ޕެންޝަން ސްކީމުގައި ބައިވެރިވެވޭނެ ކަމަށް އޮޕްޝަނެއްގެ ގޮތުގައި. އަޅުގަނޑުމެން އޭރުގައި ދެން
މަޖުބޫރުކަމެއްގެ ގޮތުގައި ނުހި މެނީ ވެސް ގިނަ މަސްވެރިން އެކަން މަޖުބޫރުކުރަން ހިތް ނުރުހޭތީ އެއީ އޮޕްޝަނެއް ގެ
ގޮތުގައި. ދެން، އަޅުގަނޑު އެ ގާނޫނު ގައި ހުރި ކަންކަން މިހާރު ތަންފީޒު ވެފައި ހުރީ ކިހާ ކޮންވަރަކަށްތޯ
ކޮންމެވެސްވަރަކަށް ކަމާއި ގުޅުންހުރި އިދާރާތަކަށް ގުޅައިގެން ސާފުކުރިކުރުމުގައި ޕެންޝަން އެޑްމިނިސްޓްރޭޝަން
އޮފީހުން އެ ކަމާ ގުޅުންހުރި މަސައްކަތްތަކެއް އެބަ ކުރޭ. ދެން، އެހެންނަމަވެސް އަޅުގަނޑު ހަމަ ފާހަގަކުރަން
މަސްވެރިކަމާބެހޭ ވުޒާރާ އެ ގާނޫނުގައި ހުރި ގިނަ ކަންތައްތަ ކަށްހުރީ އިހުމާލުވެފައި، ނުކުރޭ. މިސާލަކަށް 1 މަސް
ދުވަސްތެރޭގައި އޮންނާނެ ކައުންސިލްތަކާ ގުޅިގެން މަސްވެރިންގެ ދަފްތަރެއް އެކު ލަވާލަންވެސް. އަސްލު ގައި
ޕެންޝަން އެޑްމިނިސްޓްރޭޝަ ން އޮފީހުގެ މަސައްކަތަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ބުރޫއަރާފައި އޮތީ ފިޝަރީޒް މިނިސްޓްރީން
އެކަން ނުކުރާތީވެ. އެކަހަލަ ބައިވަރު ކަންތައްތަކެއް އެބަހުރި. ދެން، ސަރުކާރުން ބޮޑު ކަންނެލި މަސްވެރިން
ޙިއްސާވާ ކުންފުންޏެއް އުފައްދާފައި، ދެން އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ މިކަން އަޅުގަނޑުމެން ކޮންމެހެން ކުންފުންޏެއް
ނުއުފެއްދިއަސް ބެލޭނެ. މިހާރު ސަރުކާރު ޙިއްސާ ވާ މަސްވެރިކަމާ ގުޅުންހުރި މަސައްކަ ތްކުރާ ކުންފުނި މިފްކޯ...
10

(އޯޑިއޯ އަ ޑު ކެނޑިފައި) އެވެސް ހަމަ މިސަރުކާރު އުފެދުނީއްސުރެ އަދި ޚާއް ސަކޮށް ރައީސުލްޖުމުހޫރިއްޔާ ވެ ސް
އެކި އެކި މުނާސަބަތުގައި ވެސް ތަކުރާރުކޮށް މިހެން ވިދާޅުވެ، އެހެންނަމަވެސް އަދިވެސް ޢަމަލީ ސިފައެއް ނައިސް
ހުރީ. ޚުދު އަޅުގަނޑުގެ ވެސް ހިތުގައި ސުވާލު އުފެދޭ އެބަ މިހާރު މި ތަކުރާރުކޮށް ރައީސުލްޖުމުހޫރިއްޔާ
ސަރުކާރުގެ ވަޒީރަށް ވެސް މިވާހަކަ ވިދާޅުވެ، މިއަށް ޢަމަލީ ސިފައެއް ނައިސްގެން މި އުޅެނީ ކީއްވެގެން ބާއޭ.
ކިހާތަނަކުބާވައޭ އަންނާނީ. އެހެންވީމާ، އެ ކަން އޮތް ހިސާބެއް ހަމަ އަޅުގަނޑުމެން ކޮމެޓީން ސާފުކޮށްލުމަކީ
އަޅުގަނޑަށް ހީވާގޮތުން ގޯހެ އް ނޫން. އެ މިހާރު މިފްކޯގެ، ޙަޤީޤަތުގައި އަ ޅުގަނ ޑު ޤަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި
މަސްވެރިކަމުގެ ހަމަ އަގު ހޯދަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި އަންނަނީ މިތާނގައި ވާދަވެރި މާކެޓެއް އުފައްދައިގެން.
މާކެޓެއް އުފެއްދުމުގެ މުހިންމު ރޯލެއް އަދާ ކުރެވެންޖެހޭނެ މިފްކޯއަށް. އެހެންވީމާ، މިފްކޯއިން އެކަން ކިހާވަރަކަށް
ކުރޭތޯ ނުކުރަނީ ކީއްވެ ގެންތޯ، ބަޖެޓު ތާށިވީތޯ، ވަސީލަތް ނެތީތޯ، ކުރަންބޭނުން ނުވަނީތޯ ، ސަރުކާރު ގެ ވިސްނުމަކީ
އެހެން ވިސްނުމެއްތޯ ، އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ސާފުކޮށްފައި، މި ބޭފުޅުންނަށް ޖަވާބެއް ލިބުމަކީ އަޅުގަނޑަށް
ހީވާގޮތުގައި ރަނގަޅު ކަމަކަ ށްވާނެ. ދެން، ބޭރުގެ ކުންފުނިތަކަށް ހަމަ އޯޕަން މާކެޓަކަށް މިތަން ހުޅުވާލުމަކީ
އަޅުގަނޑުމެން މަސްވެރިކަމާ ބެހޭ ގާނޫނު ފާސްކުރިއިރު ގާ ނޫނުގެ ވެސް މޯރަލްއެއް ހަމަ. އެހެންނަމަވެސް، އެކަން
ނުވެ އެ އޮތީ. ދެން، އިޤްތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ ރިޕޯޓުން އަޅުގަނޑު ޤަބޫލުކުރާގޮތު ގައި ކޮންމެވެސް ވަރެއް ގެ އެކަން އޮތް
ހިސާބެއް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެނގޭނެ. ދެން، ބޮޑުކަންނެލީގެ މަސްވެރިންގެ ޖަމުޢިއްޔާގަ އި ބައިވެރިވުން، ދާދި
މިދާކަށްދުވަހު ހެދުނު ޖަމުޢިއްޔާއެ އްވީމަ، ދެން އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ އަޅުގަނޑުމެން ފިޝަރީޒް މިނިސްޓްރީއަށް ކަމާ
ގުޅުންހުރި ފަރާތްތަކާ މަޝްވަރާ ކުރެވޭނެ އެ ބޭފުޅުން ބައިވެރިވުން، އެ ބޭފުޅުންނާ ގުޅުންހުރި ކަންކަން
ނިންމުމުގައި، ހޯދުމުގައި. ދެން، ދިވެހިރާއްޖޭގައި މަސްވެރިކަމުގައި މާކެޓު ގެ އެއްވެސް ވަރަކަށް މޮނޮޕޮލައިޒް
ވިޔަދީގެން ނުވާނެ. އަޅުގަނޑުމެން އެ ފުރުޞަތު ދީގެން ނުވާނެ. އެއީ މަސްވެރިންނަށް މަސްވެރިކަމުގެ ފުރިހަމަ
މަންފާ ނުހޯދޭނެ މި މާކެޓުގެ ވަކިބަޔަކު މޮނޮޕޮލައިޒްވާން ފަށައިފިއްޔާ. ދެން، އެކަމަށް ހުރި މަސައްކަތްތައް
އަޅުގަނޑުމެން... (އޮޑިއޯ އަޑު ކެނޑިފައި) މަސައްކަތްތައް ކުރަން ހަމަ އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅަން. ދެން، އަޅުގަނޑުމެން
މި ފާހަގަކުރިހެން އެކަމަކާ ގުޅުންހުރި ލިޔެކި ޔުން ހޯދައި، ހަމަ ބައްދަލުކުރަންޖެހޭ ފަރާތްތަކާ ބައްދަލުކޮށް މި
ޕެޓިޝަންގެ މަސައްކަތް ކުރިއަ އަށް ގެންދަން ފެންނަ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅާލަން. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ސަލީމްއަށް ފުރުޞަތު އަރުވަން.
ހޯރަފުށީ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙުމަދު ސަލީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
11

އިހަވަންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، އެ ޖުމަލަ ގޮތެއްގައި ވިދާޅުވި ކަންތައްތަކަށް އަޅުގަނޑު ވެސް
ތާއީދުކުރަން. ދެން، އަޅު ގަނޑު އެ އަށް ކުޑަތަންކޮޅެއް ހަމަ އިތުރުކޮށްލަން ބޭނުންވަނީ. މި ހުށަހަޅާފައި އިން
ޕެޓިޝަނުގައި ހުށަހަޅުއްވާފައި ހުރި ކަންތަކުގެ ތެރޭގައި މި ކޮމެޓީން ބެލުމަށް އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅަނީ ހުރިހާކަމެއް
ނޫން. އޭގެތެރޭގައި ރިޔާސީ ވަޢުދުތަކާ ގުޅިގެން އަދި ގާނޫނީގޮތުން ލާ ޒިމުކޮށްފައި ވަކިމު އްދަތެއްގެ ތެރޭގައި
ނިންމުމަށް ކަނޑައަޅާފައި ހުރި ކަންތައްތަކާ ގުޅިގެންކަންނޭނގޭ އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ އަޅުގަނޑުމެނަށް އިތުރަށް
މުއައްސަސާތައް ޖަވާބުދާރީ ކުރުވޭނީ. މީގައި ހުރި ބައެއް ކަންތައްތަކަކީ އަ ޅުގަނ ޑުމެންނަށް ތަޙުޤީޤެއް ކުރުމަށް
މާބޮޑު ފުރުޞަތެއް އޮތްކަމެއް ކަމަކަށް އަޅުގަނޑު ނުދެކެ ން. މިސާލެއްގެ ގޮތުން ދަންނަވަންޏާ ބޮޑުކަންނެލީގެ،
ސަރުކާރާއި ބޮޑުކަންނެލީގެ މަސްވެރިން ޙިއްސާ ވާ ކުންފުންޏެއް އުފައްދާކަށެއް އަޅުގަނޑަކަށް ހިއެއް ނުވޭ
ދިރާސާއެއްކުރެވިދާނެހެންނެއް. އަދި އިތުރަށް ޖަވާބުދާރީ ވެސް ކުރެވިދާނެހެންނެއް. އެގޮތަށް އެބަހުރި ބައެއް
ކަންތައްތައް. އެ ނުކުތާ އަޅުގަނޑަކަށް ނުފެނޭ ކުރިއަށް ގެންދާކަށް. ދެން، 7 ވަނަ ނުކުތާގައި ބޮޑު ކަންނެލީގެ
މަސްވެރިކަމާއި ގުޅޭ އެންމެހައި ކަންކަން ނިންމުމުގައި ބޮޑުކަންނެލީގެ މަސްވެރިންގެ މެދުގައި ބޮޑުކަންނެލީގެ
މަސްވެރިކަން ޖަމުޢިއްޔާ ބައިވެރިކުރަން، އެއީ ދެން ގުޑް ޕްރެކްޓިސްއެއް. އެހެންނަމަވެސް، ޕެޓިޝަންއެއްގެ ތެރެއިން
އަޅުގަނ ޑަކަށް ނުފެނޭ. ބޯޑުގައި ބައިވެރިވުން އޮތުން އެއީ އުސޫލަކީ. ދެން، ކޮންކަމެއްތޯ. އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ އެ ދެ
ނުކުތާގައި އަޅުގަނޑުގެ އެބައުޅޭ އިޝޫއެއް. އެހެން ނޫނީ ދެން ހުރި ކަންތައްތައް އަޅުގަ ނޑަށް ފެނޭ ހަމަ ކަމާބެހޭ
މުއައްސަސާތައް، ދެންމެ އިހަވަންދޫ ދާއިރާގެ އިއް ޒަތްތެރި މެންބަރު އެ ވިދާޅުވި ގޮތަށް ޕެންޝަން އޮފީހާއި
ފިޝަރީޒް މިނިސްޓްރީއާ އަދި މި ޕެޓިޝަން ހުށަހެޅި ފަރާތްތައް މި ކޮމިޓީއަށް ހާޒިރުކޮށް އަޅުގަނޑުމެން ދެން ހުރި
ނުކުތާތަކުގައި ކަންތައްތައް އޮތްގޮތް ބަލައި، މިއަށް ޙަ އްލެއް ހޯދޭނެ ކަންތައްތަކަކީ ކޮބައިތޯ ބެލުމަށް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އި އްޒަތްތެރި މެންބަރު. އަޅުގަނޑު ކެލާ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ޝަރީފަށް ފުރުޞަތު
އަރުވަން.
ކެލާ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ޝަރީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރި އްޔާ އިއްޒަތްތެރި މުޤައްރިރު. މީގައި އަޅުގަ ނޑަށް ފެނޭ ބައެއް ކަހަލަ ބައެއް ޕޮއިންޓުތައް އެބަހުރި
އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ހިސާބުން ފެށިގެން މަސައްކަތްކުރެވޭނެ ޕޮއިންޓުތައް. އެހެންނަމަވެސް، ބައެއް ކަހަލަ
ޕޮއިންޓުތައް އެބަހުރި އޭގައި މާ ވެލިޑު ކަމެއް ނެތް. މިސާލަކަށް އެންމެ ދަށް އަގެއް މަޝްވަރާގެ މަތިން
ކަނޑައެޅުން. އަޅުގަނޑަކަށް ހަމަ އެއްގޮތަކަށް ވެސް ނުވި ސްނޭ ކިހިނެއްބާއޭ އެންމެ ދަށް އަގެއް ކަނޑައަޅާނީ.
12

މީގައި އަގުތައް މާކެޓު ގައި ޑިޓަ ރމިންކުރަނީ އޭގެ ޑިމާންޑް އެންޑް ސަޕްލައި. ދެން އަނެއް ކާ ސީޒަނަށް ވެސް ވޭރީވޭ.
އެހެންވީމާ، ވަ ކި އަގެއް ކަނޑައަޅަ އިގެން އެ ކަން ކުރުމަކީ އެއީ އަޅުގަނޑަކަށް ހިއެއްނުވޭ އެހާ ފަސޭހަކަމަކަށް
ވާނެހެންނެއް. ދެން އަނެއްކާ އަނެއް ކަމަކީ މޮނޮޕޮލީކުރުން، ބައެއް ކުންފުނިތަކުން އެބަ ގެންގުޅޭ މޮނޮޕޮލީކުރުން.
ދެން، އަޅުގަނޑުމެން އެބައޮތްބާވައޭ އަޅުގަނޑު ހިތަށް އަރަނީ އެއްވެސް ރިސްޓްރިކްޝަނެއް، އެހެން ކުންފުންޏެއް
ހެދުމުގައި އަމިއްލަ ފަރާތަކުން ކުންފުންޏެއް ހެދުމުގެ ރިސްޓްރިކްޝަންއެއް އެބައޮތްބާއޭ. ދެން ބޭރު ކުންފުނިތަކަށް
ދައުވަތު އެރުވުން އަޅުގަނޑު ގެ ވާހަކައަކީ އެ ފުރުޞަތު އޮ ވެއްޖެ ކަމަށް ވަންޏާ އެ ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ލިޔުން
އެންމެ ރަނގަޅު މި ޕެޓިޝަނާ ގުޅިގެން އަޅުގަނޑުމެން އުފެ އްދި ގާނޫނުގެ ދަށުން ހެދެންޖެހޭ ގަވާއިދެއްގެ ދަށުން
އަޅުގަނޑަށް ހީވޭ ބޭރު ކުންފުނިތަކަށް މަސް ގަނެ ރާއްޖޭގައި ޙަރަކާތްތެރިވުމުގެ ފުރުޞަތު ލިބޭހެނެއް. އެހެންވެއްޖެ
ކަމަށް ވަންޏާ އެ ވެސް އަވަސްކުރުމަށް ފިޝަރީޒް މިނިސްޓްރީން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ބާރުއެޅިދާނެ. ދެން، ބޭރު
ކުންފުނިތައް އޯޕެކް މާކެޓަށް ބޮޑުކަންނެލި ގަތުމުގެ ފުރުޞަތު ހުޅުވާލުން. އެހެންވީމާ، މިވެސް މިކަން ވެސް
ޙައްލުވެގެންދާނެ. އަޅުގަނޑު ވެސް ހޯރަފުށި ދާއިރާގެ އި އްޒަތްތެރި މެންބަރު ފާހަގަކުރެއްވި ގޮތަށް ހަމަ މިކަމަށް
އުފެދިފައި ހުންނަ ޖަމުޢިއްޔާތަކާއި މަޝްވަރާކޮށްފައި އެ ކަ ންތައްތައް ސަރުކާރުން ވެސް އަދި މި މަޖިލީހުން ވެސް
ނިންމާ ގަވާއިދުތަކާ އި ގާނޫނުތަކާއި، ހޯދަމުންދައިރު މި ފަރާތްތަކާ މަޝްވަރާކުރުން އަޅުގަނޑު ވެސް ހަމަ އެދެވޭ
ކަމެއްކަމުގައި ދަންނަވަން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ތި ފާޅުކުރެއްވި ޚިޔާލުފުޅުތަކަށް ޙަޤީޤަތުގައި ޙައްލެއް
އަޅުގަނޑުމެންނަށް އަންނާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ، އަޅުގަނޑުމެން ފިޝަރީޒް މިނިސްޓްރީއާއި މިހާރު ވެސް
ހަވާލުކުރެވިފައިވެއްޖެ މަސްވެރިކަމާއިބެހޭ ބިލުގެ ގަވާއިދުތައް ހަދަން. އަޅުގަނޑު މިނިސްޓަރާ ވަރަށް ފުޅާ
ދާއިރާއެއްގައި މިކަމާ މަޝްވަރާކުރިން ކީއްވެގެންތޯ މި ގަވާއިދުތައް ނެހެދިގެން ތި އުޅުއްވަނީ. ދެން ، ހަމަ
މިނިސްޓަރ ފާހަގަކުރެއްވި އެ ބޭފުޅުންނަށް ރިސޯސް ނުލިބިގެން ކަމަށް. އަޅުގަނޑު ދެންނެވިން ހަޔަރކޮށްގެން ވެސް
އަދި ކުއްޔަށް ނަމަވެސް ނަންގަވަންވީނޫންތޯއޭ. ދެން، މިނިސްޓަރ ވިދާޅުވި އެ ގޮތަށް ވެސް ހަމަ ބައެއް ބޭބޭފުޅުން
ލިބުމުގެ ދަތިކަން އެބަހުއްޓޭ. އެ ބޭފުޅުންނަށް ރިސޯސް ބޭފުޅުން އެއްގޮތަކަށް ލިބެން ނެތީމަ ގަވާއިދުތައް ހަދަން މި
ވަގުތައް ފަސްޖެހިފައިވާ ކަމަށް. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ތި ފާޅުކުރެއްވި ޚިޔާލުފުޅުގައި އަޅުގަނޑަށް ހަމަ ޔަޤީން މި
ޙައްލަކީ މި ދަންނަވާހެން ގަވާއިދުތައް ހެދި، އަޅުގަނޑުމެން މި ގަވާއިދަށް މި ގާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަންފެށުންކަން.
އަޅުގަނ ޑަށް ހަމަ ފާހަގަކުރެވޭ ބައެއް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން، ޚާއްޞަކޮށް ހޯރަފުށި ދާއި ރާގެ އި އްޒަތްތެރި މެންބަރު
އެ ފާހަގަކުރެއް ވިފަދައިން ހަމަ އަގަކީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހަދާ ގަވާއިދެއްގެ ތެރެއިން ސީދާ ސްޕެސިފިކަލީ
13

އަޅުގަނޑުމެނަށް ގެނެވޭނެ އަގެން ނޫން ޙަޤީޤަތުގައި. އެހެ ންނަމަވެސް، ބޮޑުކަންނެލީގެ މަސްވެރިކަމަކީ ޚާއްޞަކޮށް
ޔޫރަޕްގެ މާކެޓަށް ޚާއްޞަކުރެވިފައިވާ ކަމަކަށް ވާތީވެ ، މިހާރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެންމެ ބޮޑަށް އިވޭ އެއް އަޑަކީ
ދުނިޔޭގައި މި ފެތުރެމުންދާ ނުރައްކާތެރި ރޯގާއާ ގުޅިގެން އިޓަލީވިލާތަށް އެންމެ ބޮޑަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް...)އޯޑިއޯ
އަޑު ކެނޑިފައި(ވަރަށް ބޮޑު ގޮންޖެހުމަކަށް މި ވަނީ. އެހެންވީމާ، އެއްވެސް އަގެއް، ވަކި މިވެނި އަގަކަށް
ހުންނަންޖެހޭނެ ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފިއްޔާމު އެއީ އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ އެ ގަންނަ ފަރާތްތަކަށް ވެސް އޮންނާނެ ވަރަށް
ބޮޑު ގޮންޖެހުމަކަށްވާނެ. އެއީ ލާޒިމްކުރަނީ ގާނޫނަކުން އެ އަގެ އް ބާއްވަން. އެހެންނަމަވެސް، ޝިފާޢު އެ
ފާޅުކުރެއް ވިފަދައިން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވާދަވެރި މާކެޓެއް، މި ގާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަންފެށުމުގެ މި ގަވާއިދުތަކުގެ
ތެރެއިން ބޭރުގެ ފަރާތްތަކަށް މި ކަންނެލި ގަނެވޭނެ ގޮތަކަށް ވާދަވެރި މާކެޓެއް ހުޅުވާލުމުން، އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ
އަޅުގަނޑުމެން މި އެދޭ 60 ރުފިޔާ ނޫނީ 70 ރުފިޔާ 110 ރުފިޔާ ވެސް ކަންނެލި މަސްވެރިންގެ އަތުން ގަނެވޭނެ
މާހައުލެއް މި ތަނުގައި އުފެއްދޭނެހެން. އަޅުގަނޑުމެން މަ އްސަލައަކަށް ވެގެން މި އަންނަނީ ގަވާއިދުތައް ނުހެދުން.
އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑަށް ތި އި އްޒަތްތެރި މެންބަރު ތި ޚިޔާލުފުޅާ އެއްކޮށް އަޅުގަނޑަށް ވެސް ބޮޑަށް ބުރަވެވެނީ ކަމާ
ގުޅުންހުރި ފަރާތްތަކަށް ލިޔުމުން ވީހާ ވެސް އަވަހަކަށް ، މާލޭ ސިޓީ ކައުންސިލަށް ވެސް އަދި މިނިސްޓްރީ އޮފް
ފިޝަރީޒް، މިނިސްޓަރަށް ވެސް އަދި އެހެން ކަމާ ގުޅުންހުރި ފަރާތްތަކަށް ވެސް އަޅުގަނޑުމެން އެ ލިޔުން އަވަހަށް
ހުށަހަޅައި އަދި ކަމާ ގުޅުންހުރި ފަރާތްތަކާ ބައްދަލުކުރަންޖެހިއްޖެ ޙާލަތެއްގައި އެ ފަރާތްތަކާ ބައްދަލުކޮށް މިއަށް
އަވަސް ޙަ އްލެއް ހޯދުން. އަޅު ގަނޑުމެނަށް އެނގޭ ރާ އްޖޭގެ ސިނާޢަތް އޮތީ ދެ ކަމަކަށް ބަރޯސާވެވިފަ. އެއް ކަމަކީ
ޓޫރިޒަމް. އަނެއް ކަމަކީ މަސްވެރިކަން. އެހެން ވީމާ، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ތި ޚިޔާލުފުޅާ އެއްގޮތަށް އަޅުގަނޑުމެން
މި ޕެޓިޝަނާމެދު ޢަމަލުކުރާނެ ވާހަކަދަންނަވަން. އާދެ! ދެން އޮތީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް 5 ވަނަ ޕެޓިޝަނެއްގެ
ގޮތުގައި، އއ. އުކުޅަހު ކައުންސިލުން ރަށުގެ ބިން ހިއްކުމާ ގުޅޭގޮތުން ރައްޔިތުން ނިންމި ނިންމުން ދަމަހައްޓައި
ދެއްވުމަށް އެދި ހުށަހަޅާފައި އޮތް ޕެޓިޝަނެއް. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ ފައިލްކޮޅުތަކުގައި މިކަމާ ގުޅުންހުރި
ލިޔުންތައްވާނެ. ހަމަ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ފެނިލައްވާ ގޮތަކާމެދު މަޝްވަރާއަށް އަޅުގަނޑު ހުޅުވާލަން.
މަޢާފުކުރައްވާ، މި 5 ވަނައަށް ހުށަހެޅިފައިވާ ޕެޓިޝަނަށް އއ. އުކުޅަހުން ހުށަހެޅިފައިވާ ޕެޓިޝަނުގައި ޝަރުޠު
އަދި ހަމައެއް ނުވޭ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ޝަރުޠު ހަމަވަންދެން އެ ޕެޓިޝަން ބާއްވާލާނަން. ދެން އަޅުގަނޑު
ދާނީ 6 ވަނަ ނަންބަރަށް. ކުލި ކޮންޓްރޯލްކުރުމަށް ގޮ ވާލައި ހުށަހަޅާފައިވާ ޕެޓިޝަނެއް. އަޅު ގަނޑު އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރުންނަށް މިކަމާމެދު ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ގޮތަކަށް މަޝްވަރާކުރުމަށް މަޝްވަރާއަށް ހުޅުވާލަން.
(ކޮމިޓީގެ ފަހު ބައި ރެކޯޑުކުރެވިފައެއް ނުވޭ)
14